

довіри до правоохоронців та оперативніше вирішувати локальні проблеми у громаді.

Література:

1. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють з громадою // Міністерство внутрішніх справ України: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.npu.gov.ua/assets/userfiles/files/pdf/Posibnik_zv_gromaga2LQ3.pdf
2. Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепції, теорія та практика: Серія посібників EUCPN. Посібник № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/img/books/files/14586534582015_community_oriented_policing_in_europe.pdf
3. Поліцейський офіцер громади // Національна поліція України: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npu.gov.ua/ya-tut.html>
4. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 // Верховна Рада України: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19>
5. Проект МВС «Поліцейський офіцер громади»: перші 34 випускники заступають на службу // Міністерство внутрішніх справ України: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mvs.gov.ua/ua/news/21032_Proekt_MVS_Policeyskiy_oficer_gromadi_pershii_34_vipuskniki_zastupayut_na_sluzhbu_.htm

Латишева В.

к. держ. упр., ст. викладач кафедри міжнародних відносин та права

Самолук К., студент

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА БРАТИ УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ, РЕФЕРЕНДУМАХ ТА ВИБОРАХ

Відносини щодо реалізації права участі громадян в управлінні державними справами регулюються комплексом нормативно-правових актів: Конституція України; Закони України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори Президента України», «Про Державний реєстр виборців», «Про всеукраїнський референдум», Постановами Кабінету Міністрів

України: «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 № 996, «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» від 05.11.2008 № 976 та ін.

Серед міжнародних правових актів, що регулюють питання участі громадян ратифікованих Україною варто згадати Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція), яку було ратифіковано Законом від 6 липня 1999 року № 832-XIU [6].

Більшість із зазначених вітчизняних нормативно-правових актів мають один спільний недолік, а саме, регламентуючи заходи, щодо забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, містять не чіткі та малоефективні механізми їх реалізації, і носять рекомендаційних характер.

Особливо це стосується регламентації процедурних питань, що в свою чергу створює умови для зловживань з боку органів влади та порушення прав громадян на участь в управлінні державними справами.

Напевне, чи найбільшій критиці з боку наукового та експертного середовища піддався Закон України «Про всеукраїнський референдум» від 06.11.2012 № 5475-VI, який визнано неконституційним згідно з Рішенням Конституційного Суду № 4-р/2018 від 26.04.2018 [2].

При чому, на неконституційність норм вищезначеного Закону України вітчизняні науковці звертали увагу, ще в момент обговорення його проекту.

Так, зокрема, голова правління Центру політико-правових реформ І. Б. Коліушко під час проведення інтернет-конференції визначає відповідний закон як «неконституційний», та відмічає, що процедура підготовки і проведення референдуму виписана таким чином, що ніхто без підтримки влади не спроможний буде провести якийсь референдум. [8]

На необхідність перегляду основних положень Закону «Про всеукраїнський референдум» та порушення процедури під час його обговорення вказують і учасники круглого столу, який було проведено 10 квітня 2013 року в м. Донецьк на тему: «Закон України: «Про всеукраїнський референдум»: позитиви та ризики.

Так, за їх оцінками, у випадку практичної реалізації чинної редакції Закону України «Про всеукраїнський референдум» виникають умови для маніпулювання народним волевиявленням, загострення політичного протистояння в суспільстві, до того ж основні положення чинної редакції Закону, на думку учасників круглого столу, можуть створити небезпечні прецеденти підміни повноважень Верховної Ради України. На думку учасників «круглого столу» інститут всеукраїнського референдуму має

посилювати представницьку демократію, а не створювати умови для її подальшого послаблення та дискредитації [8].

Окрім цього, з введенням в дію Закону України «Про всеукраїнський референдум» було відмінено дію Закону України «Про всеукраїнський та місцевий референдуми» (1991 року) [3], тим самим створивши прогалину в правовому регулюванні процедури проведення місцевих референдумів та фактично позбавивши можливості реалізації права місцевих територіальних громад вирішувати питання місцевого значення шляхом проведення референдуму, передбачених Конституцією України та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [4].

Інші нормативно-правові акти, що регламентують участь громадян в управлінні державними справами також містять багато спірних моментів. Наприклад, у пункті 4 Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики визначено, що результати проведення консультацій з громадськістю враховуються органом виконавчої влади під час прийняття остаточного рішення або в подальшій його роботі [5].

При цьому, як свідчить практика, більшість рекомендацій не враховуються, а їх неврахування не має жодних правових наслідків. На нашу думку, в Порядку необхідно передбачити виключні підстави, за яких негативне рішення за результатами консультацій не буде враховано органом виконавчої влади.

В п. 5 Типового положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації вищезазначеної Постанови визначено права громадських рад, а саме: [5]

1) утворювати постійні та тимчасові робочі органи (правління, секретаріат, комітети, комісії, експертні групи тощо);

2) залучати до роботи ради працівників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, представників вітчизняних та міжнародних експертних і наукових організацій, підприємств, установ та організацій (за згодою їх керівників), а також окремих фахівців;

3) організовувати і проводити семінари, конференції, засідання за круглим столом та інші заходи;

4) отримувати в установленому порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для забезпечення діяльності ради;

5) отримувати від органу проекти нормативно-правових актів з питань, що потребують проведення консультацій з громадськістю.

З чого виходить, що громадська рада не має жодних реальних, а тим більше контролюючих повноважень. Так, в пункті п. 4.п 5 визначено, що

громадська рада має право отримувати в установленому порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для забезпечення діяльності ради.

При цьому Постанова не містить процедури, оскарження рішення органу влади у разі не надання, або відмови від надання інформації. Так як громадська рада є консультативно-дорадчим органом, і не є юридичною особою, у разі відмови від надання необхідної інформації вона є фактично безправною та не має можливості звернутися до суду за відновлення порушеного права.

Таким чином, ефективність діяльності відповідних консультацій та громадських рад на сьогодні є доволі сумнівною.

Отже, проведений нами аналіз підсистеми забезпечення права брати участь в управлінні державними справами, референдумах та виборах засвідчив:

- на сьогодні сформована підсистема не в змозі забезпечити в повному обсязі гарантованих Конституцією прав та свобод громадян;
- правове регулювання, яке забезпечує права брати участь в управлінні державними справами, референдумах та виборах потребує вдосконалення та конкретизації процедур реалізації та посилення контролю за їх виконанням;
- органи виконавчої влади у більшості випадків неефективно використовують наявні форми залучення громадян до управління державними справами;
- стан ресурсного забезпечення права брати участь в управлінні державними справами, референдумах та виборах є недостатнім. В першу чергу це стосується матеріально-технічного та кадрового забезпечення.

Література:

1. Конституція України [Текст] : станом на 02 верес. 2014 р. : (відповідає офіц. текстові). - Київ : Правова єдність: Алерта, 2014. - 94 с.
2. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 06.11.2012 № 5475-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5475-17/>(дата звернення 29.05.2019)
3. Про всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України від 03.07.1991, № 1286-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1286-12/>(дата звернення 29.05.2019)
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР// Відомості Верховної Ради.-1997.-№24.-Ст.170 (із змінами і доповненнями)
5. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 3

- листоп. 2010 р. № 996. – Редакція від 07.05.2019 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF/> (дата звернення 29.05.2019)
6. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція): Закон України від 6 липня 1999 року № 832-XIV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_015/ (дата звернення 29.05.2019)
7. Конституційна реформа і проблеми закону про референдум: інтернет-конференція з Ігорем Коліушком // URL: <http://pravo.org.ua/209-slaider-novyn/1308-konstytutsiina-reforma-i-problemy-zakonu-pro-referendum-internet-konferentsiia-z-ihorem-koliushkom.html/> (дата звернення 29.05.2019)
8. Чого чекати від Закону «Про всеукраїнський референдум URL: <http://gurt.org.ua/articles/17695/> (дата звернення 29.05.2019)

Моїсєєва Т.

к. і. н., доцент кафедри міжнародних відносин та права

Колесов Є., студент

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

РЕФОРМИ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ ГРУЗІЇ В ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ

Грузинські реформи, в т.ч. реформа правоохоронної системи, викликають увагу дослідників у різних галузях науки, які, в тому числі, вивчають можливість використання цього досвіду в Україні, враховуючи наше спільне з Грузією «радянське» минуле та схожі проблеми у сфері державного будівництва.

Серед проаналізованих нами праць українських вчених, найбільш інформативною, на наш погляд, є стаття доктора юридичних наук, заступника начальника Головного слідчого управління МВС України Татарова О.Ю., який входив до складу робочої групи МВС України під час візиту до Грузії влітку 2012 р. [1, с. 392].

Ініціаторами реформи правоохоронної системи були Президент Грузії Михайло Саакашвілі та цивільний міністр внутрішніх справ (2004-2012 рр.) Вано Мерабішвілі. На думку О.Ю. Татарова, основні та найбільш радикальні організаційні зміни в МВС Грузії відбулися впродовж 2005–2007 рр. [6, с. 257; 1, с. 392].